

tion, og saaledes havde han ogsaa brugt Tilmærmelsen mellem England og Rusland. Han havde holdt sig oppe i lang Tid og havde samlet megen Bitterhed imod sig; og da han endelig faldt, faldt han haardt. Men han faldt. Altsaa det var ikke at vente, at de, der kom efter ham, med Begejstring skulde gribe dette Stykke Politik, som i saa høj Grad netop var præget af ham. Saa særlig gunstigt tror jeg ikke, man kan sige, at det Øjeblik var, i hvilket Regeringen tog Initiativet. Jeg tror, det havde været rigtigere og vidnet om mere psykologisk Blik, hvis man havde holdt sig noget tilbage og sagt: Lad os se, hvordan Udviklingen forløber i England. Men det gjorde man nu ikke. Jeg skal saa ikke regne Udenrigsministeriet det til Last, at Øjeblikket blev ugunstigere og ugunstigere, alt som Tiden skred; men allerede i April kunde man i engelske Blade læse fuldt udformede Udfald og Angreb mod Sovjetregeringen. Jeg henviser til „Times“ og „Morning Post“, saaledes til en Artikel af 12. April i „Times“; og saaledes bliver det ved. Og hvad jeg ogsaa synes, man med Rette kunde have forlangt af Udenrigsministeriet her, var at det havde instrueret sin Delegation saaledes, at den dog ikke solgte os med Hud og Haar derovre, at der dog kunde blive Tale om at forhandle videre senere og ikke fastsætte en Ratifikationsfrist paa 8 Uger, som altsaa skulde være uforanderlig. Og naar den højtærede Minister paa dette Tidspunkt opgikkes med den bestemte Tanke at genoptage Forhandlingerne om Nedsættelsen af et udenrigspolitisk Udvalg, forekommer det mig ogsaa, at allerede hele denne Idéretning maatte gøre det naturligt for den højtærede Udenrigsminister at tale med Rigsdagens Partier om Sagen, inden den blev sat i Gang. Og videre kunde man dog ogsaa vente, naar man hører til det Parti, som sammen med Venstre danner Regeringsmajoriteten, at vi vidste en lille Smule om det, var blevet spurgt om disse Ting. Men Gud bevarer vel, hvor har Venstre dog svært ved at optage dette rent elementære i sig, at naar man er to Partier om at danne Regeringsmajoritet, saa er man to, saa er man ikke eet Parti, og saa bliver man nødt til at henvende sig til det andet Parti med Sager, om hvilke man paa Forhaand kan vide, at det ikke er givet, at Meningerne falder sammen. Hvor er det ganske overordentlig svært for Venstre, til Trods for, at det nu i Teorien i hvert Fald har proklameret det Gang paa Gang, at det ved meget godt, at vi er to Partier — hvor er

det dog overordentlig svært for Venstre at praktisere det, at blive klar over, at det ogsaa maa handle saaledes, at vi forstaar, at vi hører med til Regeringspartiet.

Men alt dette fandt altsaa ikke Sted. Delegationen blev sendt af, og Stillingen blev under Forhandlingerne derovre daarligere og daarligere, indtil den nu maa siges at være ganske overordentlig slet for Afslutningen af en saadan Traktat, for jeg kalder det virkelig en slet Stilling, naar det Land, der økonomisk har mest Betydning for Danmark, staar i et Forhold til Rusland, som kan bære, men som ogsaa kan briste, da at benytte netop dette Tidspunkt til at afslutte Forhandlingerne. Jeg maa tilstaa, at jeg staar ganske uden Forstaaelse af de Røster, som mener, at saadant noget maa man ikke sige, for det vil sige, at man nærer Tvivl om vort Lands Suverænetet, at man viser Alverden, at vi tager Hensyn til en eller anden Magt. Jeg maa tilstaa, at det, som hele Verden ved, generer det mig meget lidt at sige fra dette Sted. At England er vor største og betydningsfuldeste Kunde, ved Alverden — jeg hører for Resten til dem, der for mange Herrens Aar siden baade paa dette Sted og paa andre Steder offentlig har raadet det danske Landbrug til dog ikke helt at give sig denne ene bestemte Kunde i Vold, det er der ingen Forretninger ellers, der gør, i hvert Tilfælde ikke med Held; men at deraf skulde følge, at vi ikke meget gerne tager Hensyn til denne Kunde, navnlig i et handelsretligt Forhold, kan jeg ikke se; det har ikke noget som helst med vor Suverænetet at gøre. Derimod er der noget andet, jeg kunde tænke mig. Hvis vi nu faar denne Traktat afsluttet, hvad vi formodentlig faar, og Forhandlingerne mellem England og Rusland brast — jeg er mest tilbøjelig til at tro, at de til syvende og sidst vil komme i Orden med hinanden, men jeg sætter nu, at Forhandlingerne brast —, hvordan er saa vor Stilling? Saa vilde der fremkomme en Situation, som netop med Hensyn til vor Suverænetet vilde bringe os i et ganske ubehageligt Forhold, for saa vilde vi faa alle de Delegationsmedlemmer, som de ikke vil have i London, herover, og saa er det et Spørgsmaal, om der ikke maaske fra Englands Side vil blive lagt et Tryk paa os, som det kunde være meget ubehageligt for vor Følelse som suverænt Folk at give efter for. Jeg synes altsaa ærlig talt, at Tidspunktet nu er saa ugunstigt og ogsaa uden Udenrigsministeriets Skyld er blevet saa ugunstigt, som det overhovedet kan blive, og lige for kort Tid siden har jeg for Resten